

[Dahlggaard.]

medvirkede ved disse lovændringer. Derfor kan da også ethvert nyt forslag til ændringer i boliglovgivningen påregne den forhåndsinteresse, som udspringer af, at vi alle sammen går rundt med ønske om, at den ene eller den anden større eller mindre enkelthed i boliglovgivningen bliver udformet på en ny måde. Alligevel vil jeg løfte en advarende pegefinger, når boligministeren nu møder med lovforslag om ændringer af lovbestemmelser, som kun er halvandet år gamle. Jeg ved nok, at socialdemokratiet ikke medvirkede ved gennemførelsen af de bestemmelser, som nu foreslås ændret, og jeg vil naturligvis heller ikke bestride, at regeringen har ret til at gennemføre ændringerne, hvis man kan skaffe sig et flertal for det, det kan man jo nok. Måske er et sådant flertal allerede på forhånd sikret, hvad ved jeg. Jeg ved, at vi under diskussionen om importafgiften fik hr. Poul Dams ord for, at hvis blot regeringen truer med at træde tilbage eller at udskrive valg, ja, så kan man få socialistisk folkeparti med til næsten hvad det skal være. Men hvis regeringen benytter sin spinkle parlamentariske basis til at ændre bestemmelser i boliglovgivningen, som er gennemført for forholdsvis kort tid siden, så er jeg bange for, det kan føre til, at befolkningen efterhånden mister troen på, at man trykt kan disponere i tillid til de af folketingsvedtagne love. Der er ting i de forslag, vi behandler i dag, som giver anledning til bekymring i så henseende. Man kan jo aldrig vide, hvornår disse love bliver lavet om igen. Det afhænger af, hvornår der bliver valg, og selv ganske små forskydninger i det politiske mønster kan føre til, at bestemmelserne skal laves om igen.

Jeg skal om lidt vende tilbage til problemerne omkring partiernes samarbejde om boligpolitikken. Disse samarbejdsproblemer fortjener efter det radikale venstres opfattelse den allerstørste opmærksomhed, fordi vi næppe vil kunne udforme en langsigtet boligpolitik, hvis holdbarhed befolkningen kan have tillid til, såfremt der bag en sådan boligpolitik til afløsning af den, vi har i øjeblikket, kun kommer til at stå et spinkelt flertal her i tinget.

Men først nogle generelle bemærkninger i tilknytning til de lovforslag, der i dag er til behandling, og som boligministeren beteg-

ner som midlertidige løsninger på nogle akutte boligproblemer. En vurdering af forslagene må efter min opfattelse tage udgangspunkt i to forhold. For det første at udviklingen siden boligforliget i 1966 er forløbet anderledes, end man dengang ventede, og for det andet at vi skal i gang med forbedrelser til den boligpolitik, der skal føres efter 1974.

Hvad det første angår, skal jeg særligt pege på, at lejen i nybyggeriet er steget stærkere end lejen i den ældre boligmasse. Der er altså indtruffet det modsatte af den tilsigtede udjævning af huslejeniveauerne. Jeg skal endvidere pege på, at den gennemsnitlige omkostningsbestemte leje i det almennyttige byggeri er steget stærkere end lejen i nybyggeriet som helhed. Det er et forhold, som vi — ligesom hr. Guldborg, forstår jeg — i det kommende udvalgsarbejde agter at bore i. Boligministeren møder med en regning til statskassen på 120 mill. kr. til ekstraordinære lejenedsættelser i det almennyttige byggeri. Vi må have klarhed over, om der fra de sociale selskabers side gøres den fornødne og i betragtning af deres privilegerede stilling forventelige indsats med henblik på at holde omkostningsudviklingen i ave.

Jeg skal i denne forbindelse tilføje, at vi i det hele taget agter under udvalgsarbejdet at bore i, hvad der blandt andet på grundlag af den såkaldte vismandsrapport om byggeriet gøres i boligministeriet og andre ministerier for at skabe grundlag for en rationalisering af byggeprocessen og dermed nedbringelse af byggeomkostningerne.

Når udviklingen siden boligforliget i 1966 er forløbet anderledes end ventet, skyldes det i ikke ringe grad boligpolitikkenes egne virkninger på samfundøkonomien. Det er uundværdigt, at jeg fortæber mig nærmere i dokumentation af dette. Hele den uafhængige økonomiske sagkundskab er enig om, at sådan forholder det sig, og det er dokumenteret i talrige rapporter, sagkyndige redegørelser, foredrag, artikler osv. De grundlæggende faktorer, der har været bestemmende for udviklingen, er nybyggeriets store forbrug af økonomiske ressourcer, både kapital og arbejdskraft, og i sammenhæng hermed den manglende bevægelighed på boligmarkedet, som bl. a. skyldes den hidtidige udformning af boligrestriktionerne.